

Prof. PaedDr. Alena Hašková, CSc.
 Katedra techniky a informačných technológií
 Pedagogická fakulta
 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
 Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, SK
 e-mail: ahaskova@ukf.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK habilitačnej práce

Meno a priezvisko autora: PaedDr. Jana Hanuliaková, PhD.
Názov habilitačnej práce: *Pregraduálna príprava budúcich učiteľov na prácu s pravidlami v edukačnom prostredí*

PaedDr. Jana Hanuliaková, PhD., v súlade s Vyhláškou MŠVVaŠ SR č. 246/2019 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, predložila ako habilitačnú prácu svoju monografiu *Pregraduálna didaktická príprava budúcich učiteľov na prácu s pravidlami v edukačnom prostredí*, ktorá bola vydaná aktuálne v tomto roku vo vydavateľstve Nová Forma v Týne nad Vltavou (ISBN 978-80-7612-326-7; recenzenti Prof. Nadzw. Dr. Hab. Eugenia Rostaňska, doc. PaedDr. Lenka Pasternáková, PhD., doc. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.). Rozsah predloženej monografie je 191 strán, vrátane 11 strán bibliografických odkazov, 8 strán prílohovej časti a 4 strán odkazov menného a vecného registra.

Za hlavný zámer predloženej práce možno označiť snahu habilitantky spracovať, resp. navrhnuť didakticko-metodologické postupy pregraduálnej prípravy učiteľov v zameraní na vytváranie školskej a triednej klímy založenej na rešpektovaní rôznych, či už formálnych ako aj neformálnych pravidiel. Tento svoj zámer habilitantka naplňa v záverečnej, štvrtej kapitole predloženej monografie.

V prvej kapitole, nazvanej *Školská a triedna klíma – komplexná podmienka edukácie*, sa habilitantka zaoberá vplyvom školskej a triednej klímy na edukačné procesy a ich výsledky. Výraznú pozornosť pritom venuje rôznym výskumom, ktoré v tomto smere boli realizované v zahraničí. Väčšina týchto výskumov sa pritom zaoberá vplyvom psychosociálnych faktorov na tvorbu školskej a triednej klímy a fenomén rešpektovania pravidiel medzi nimi rozhodne akcentovaný nie je. Práve toto zameranie práce autorky možno považovať do značnej miery za originalitu jej prístupu k spracováwanej problematike. Ako uvádza autorka, či už školská alebo

triedna klíma, obidve sú často negatívne ovplyvňované stresom, strachom a konfliktmi, a vice versa eliminácia nežiadúcich sociálno-patologických javov, obmedzovanie agresie, násilia a šikany na školách má prepojenie s vytváraním pozitívnej školskej a triednej klímy. Škoda, že autorka sa v tomto kontexte nevenovala aj aktuálnym konkretizáciám týchto fenoménov v nadväznosti na internetové prostredie, kde na jednej strane treba dôsledne požadovať dodržiavanie pravidiel, ale na druhej strane kontrola ich dodržiavania je značne problematická.

V druhej kapitole, nazvanej *Školské pravidlá ako súčasť klímy školy a triedy*, sa autorka venuje problematike a typológii pravidiel v školskom kontexte a vymedzuje ich z didaktického, axiologického a psychologického hľadiska a z hľadiska triedneho manažmentu. Poukázanie na toto hľadisko považujem za veľmi dôležité, t. j. hodnotím ho vysoko pozitívne. V školskom kontexte sú pravidlá a ich dodržiavanie vnímané ako bežná samozrejmosť a formálne sú reflektované napr. v školskom poriadku. Prioritne sa asociujú nie s klímou školy či triedy, ale s disciplínou, a dodržiavanie disciplíny je automaticky spájané s autoritou a osobnosťou učiteľa. Klíma školy a od nej sa odvíjajúca klíma triedy je obvykle, v česko-slovenskom kontexte, spájaná väčšinou s preferovanými hodnotami. Nerešpektovanie noriem a ich porušovanie v školskom prostredí sú často dôsledkom nezvládania triedneho manažmentu zo strany učiteľa a je to jeden z najčastejších a najvýznamnejších stresorov súvisiacich s výkonom profesie učiteľa.

Tretiu kapitolu predloženej monografie, *Hodnotenie školských a triednych pravidiel učiteľmi stredných škôl*, z môjho hľadiska považujem za hlavný prínos autorky a za ťažiskovú časť celej práce – napriek zámeru autorky prioritne nerobiť výskum ale spracovať didaktickú koncepciu pregraduálnej prípravy učiteľov v zameraní na vytváranie školskej a triednej klímy založenej na rešpektovaní pravidiel, čím ale rozhodne neupieram prínos autorkou spracovanej následnej, štvrtej kapitoly. V súvislosti s treťou kapitolou však oceňujem rozsah a prepracovanosť ňou realizovaného výskumu, prezentovaného v tejto kapitole. Navyše prezentovaný výskum možno v rámci Slovenska vzhľadom na jeho zameranie (viď konštatovanie uvádzané aj v rámci hodnotenia prvej kapitoly) označiť za značne originálny, nakoľko ako uvádza samotná autorka, v rámci Slovenska analogický výskum doteraz realizovaný nebol. V rámci sledovaných oblastí (vzťah žiakov k pravidlám; najčastejšie pokyny, predpisy, ktoré žiaci porušujú; motivácia, motívy, zámery smerujúce k ignorovaniu pravidiel; možnosti práce učiteľa minimalizovať porušovanie pravidiel; didaktická práca učiteľa s pravidlami; vzťah rodičov žiakov k školským pravidlám) oceňujem zaradenie sledovania vzťahu rodičov žiakov k školským pravidlám, nakoľko tento vzťah považujem za faktor, ktorý sa významnou mierou podieľa na formovaní celospoločenského statusu učiteľov. Napriek uvedenému pozitívnemu hodnoteniu tretej kapitoly, formulovanie výskumných hypotéz považujem za slabú stránku prezentovaného výskumu. Verifikáciu uvádzaných hypotéz považujem za značne diskutabilnú, resp. diskutabilné je už samotné priradovanie príslušných hypotéz k jednotlivým výskumným otázkam, ktorých formulácia je však v poriadku (nepovažujem za korektné na základe výpovedí učiteľov hodnotiť napr. významnosť pravidiel pre žiakov alebo dôležitosť ich vlastnej dochádzky do školy).

Štvrtou kapitolou *Pregraduálna didaktická príprava študentov v oblasti edukačných podmienok* autorka v plnej miere napĺňa svoj zámer avizovaný aj v samotnom názve

predloženej monografie *Pregraduálna didaktická príprava budúcich učiteľov na prácu s pravidlami v edukačnom prostredí*. Vytvorenú koncepciu považujem za prínosnú pre skvalitnenie pregraduálnej prípravy učiteľov aj v kontexte už uvádzaného problému rozvíjania kompetencií učiteľov v oblasti triedneho manažmentu (nízka úroveň rozvoja ktorých sa následne v praxi podieľa na vzniku rôznych situácií stresujúcich učiteľa) a bezo sporu ju možno hodnotiť ako prínosnú či už pre všeobecnú didaktiku alebo pedeutológiu.

Prípomienky a otázky k obhajobe habilitačnej práce – monografie:

- Prečo podmienkou zaradenia študentov učiteľských študijných odborov do výskumnej vzorky realizovaného výskumu bolo, aby nevykonávali pedagogickú prax?
- Čo považuje habilitantka za prínos predloženej monografie pre rozvoj odborovej didaktiky?

Záver

Ako vyplýva z vyššie uvádzaného hodnotenia, predložená monografia *Pregraduálna príprava budúcich učiteľov na prácu s pravidlami v edukačnom prostredí* autorky PaedDr. Jany Hanuliakovej, PhD., je spracovaná na náležitej odbornej úrovni a spĺňa kritériá kladené na habilitačné práce (po odbornej aj formálnej stránke). Na základe tohto konštatovania monografiu **odporúčam** k obhajobe ako obhajobe habilitačnej práce a po úspešnej obhajobe tejto práce odporúčam jej autorke udeliť titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Odborová didaktika.

V Nitre, 04. 06. 2021

